

Vergaderjaar 2025–2026

31 482

Cultuursubsidies

Nr. 128

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 september 2025

Via deze brief informeer ik u dat museum Panorama Mesdag per 1 januari 2026 een rijksgesubsidieerde instelling wordt – en daarmee een rijksmuseum. Daartoe besloot ik vandaag, op grond van de Erfgoedwet.

Het *Panorama van Scheveningen* en de collectie vormen een uniek historisch ensemble, dat al bijna 150 jaar vrijwel ongewijzigd op de oorspronkelijke locatie te zien is. Het panorama werd in 1881 geschilderd door Hendrik Willem Mesdag, Sientje Mesdag-van Houten, Bernard Blommers, George Breitner en Théophile de Bock. Nog steeds behoort het panorama tot één van de bekendste – en met een omtrek van 120 meter, grootste – schilderijen van Nederland. Bezoekers van alle leeftijden en uit alle windstreken wanen zich in het Scheveningen van de 19e eeuw, nadat zij de trap naar het panorama zijn opgeklommen. Ze horen de meeuwen krijsen en de golven schuimend breken tegen het strand. Zodra de zon achter de wolken vandaan komt, baadt het panorama in het volle licht. De kleinste bezoekers verwonderen zich – met een verrekijker voor de ogen – over de grote bomschuiten op het strand, de visnetten die worden ingehaald of de lange rij paarden. Bezoekers wijzen elkaar dingen aan en halen herinneringen op aan het Scheveningen van vroeger of verwonderen zich over dit grootste schilderij van Nederland. Iedereen is onder de indruk van dit geschilderde stukje Nederland.

In 1910 verdeelde Hendrik Willem Mesdag het panorama, de bijbehorende collectie, het archief en het gebouw op in 33 aandelen onder 33 neven en nichten. Deze nazaten kregen de opdracht om het ensemble en het gebouw voor toekomstige generaties te beheren en toegankelijk te houden. De familie heeft deze taak meer dan een eeuw met veel energie en toewijding uitgevoerd. De financiële situatie van het museum is nu echter zodanig dat deze belangrijke taak in gevaar komt.

Het zou een groot verlies zijn voor de Collectie Nederland wanneer het ensemble door een faillissement uit elkaar zou vallen en niet meer publiek

toegankelijk zou zijn. Om dit te voorkomen besloten de aandeelhouders de collectie op grond van de Erfgoedwet onbezwaard, om niet en zonder belastende voorwaarden te schenken aan de Staat der Nederlanden. Ik bewonder dit moedige besluit van de familie, dat zij in het belang van het erfgoed namen.

Mijn ambtsvoorganger vroeg de Commissie Beschermde Cultuurgoederen te adviseren over het al dan niet accepteren van deze schenking. De commissie oordeelde dat de collectie van Panorama Mesdag onmisbaar en onvervangbaar is voor het Nederlands cultuurbezit en dat ik deze schenking daarom conform de aanvaardingsplicht in artikel 2.6 Erfgoedwet zou moeten aanvaarden. Daarbij gaf de commissie aan dat het historisch ensemble onlosmakelijk verbonden is met het gebouw.

Vanmiddag tekende ik een schenkingsovereenkomst waarmee de collectie en het eigendom van het vastgoed van de stichting Panorama Mesdag aan de Staat worden overgedragen. Hiermee is het nu de verantwoordelijkheid van de Staat om dit belangrijke erfgoed te behouden en te beheren voor toekomstige generaties.

Volgens artikel 2.8 uit de Erfgoedwet kan ik instellingen belasten met de zorg voor het beheer van museale cultuurgoederen van de Staat of andere cultuurgoederen. Vanmiddag nam ik het besluit om de Stichting Panorama Mesdag te belasten met de wettelijke taak om voor deze collectie te zorgen. De stichting voldoet aan de daarvoor gestelde eisen in de Erfgoedwet.

Daarmee wordt museum Panorama Mesdag per 1 januari 2026 een rijksmuseum. Stichting Panorama Mesdag zal op grond van de Erfgoedwet en de regeling beheer rijkscollectie en museale instellingen subsidie ontvangen. De vergoeding die het hiervoor ontvangt is, zoals ik uw Kamer al liet weten in de begroting voor 2026, ingepast in het budget voor museale instellingen.

Ik ben verheugd dat dit belangrijke en bijzondere erfgoed op deze manier in Nederland voor toekomstige generaties behouden blijft en heb er vertrouwen in dat de Stichting Panorama Mesdag de wettelijke taak goed zal uitvoeren.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
G. Moes